ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1989

Vyhlásené: 17.02.1989 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

20

VYHLÁŠKA
ministra zahraničných vecí
zo 16. februára 1989
o Dohovore o bezpečnosti a zdraví pracovníkov a o pracovnom prostredí (č. 155)

Dňa 23. júna 1981 bol na 67. zasadaní generálnej konferencie Medzinárodnej organizácie práce prijatý Dohovor o bezpečnosti a zdraví pracovníkov a o pracovnom prostredí (č. 155). Ratifikáciu Dohovoru Československou socialistickou republikou zapísal 2. decembra 1988 generálny riaditeľ Medzinárodného úradu práce. Podľa svojho článku 24 odseku 3 Dohovor nadobudne pre Československú socialistickú republiku platnosť 2. decembrom 1989.

Český preklad Dohovoru sa vyhlasuje súčasne.*)

Minister:

JUDr. Johanes v. r.

DOHOVOR o bezpečnosti a zdraví pracovníkov a o pracovnom prostredí

Generálna konferencia Medzinárodnej organizácie práce, ktorú zvolala správna rada Medzinárodného úradu práce do Ženevy a tam sa zišla 3. júna 1981 na svojom 67. zasadaní,

rozhodla prijať niektoré záruky o bezpečnosti a ochrane zdravia pracovníkov a pracovnom prostredí, ktoré sú šiestym bodom rokovacieho poriadku zasadania, a

ustanovila, že tieto návrhy budú mať formu medzinárodného dohovoru,

prijíma 23. júna 1981 tento Dohovor, ktorý bude označovaný, ako Dohovor o bezpečnosti a zdraví pracovníkov, 1981.

I. časť Pôsobnosť a definície

Článok 1

1. Tento Dohovor sa vzťahuje na všetky odvetvia hospodárskej činnosti.
2. Členský štát, ktorý ratifikuje tento Dohovor, môže po čo najskoršom prerokovaní s reprezentatívnymi organizáciami zamestnávateľov a pracovníkov čiastočne alebo úplne vyňať z jeho vykonávania jednotlivé odvetvia hospodárskej činnosti, ako napr. námornú plavbu alebo lov rýb, ak v nich pri vykonávaní vznikajú osobitné problémy určitej závažnosti.
3. Každý členský štát, ktorý ratifikuje tento Dohovor, uvedie v prvej správe o jeho vykonávaní podávanej podľa článku 22 ústavy Medzinárodnej organizácie práce všetky odvetvia, ktoré vyňal podľa odseku 2 tohto článku, s uvedením dôvodov takého vyňatia, a opíše opatrenia urobené pre primeranú ochranu pracovníkov vo vylúčených odvetviach a v nasledujúcich správach vyloží pokrok, ktorý sa dosiahol za účelom širšieho vykonávania.

Článok 2

1. Tento Dohovor sa vzťahuje na všetkých pracovníkov v odvetviach hospodárskej činnosti, ktoré zahŕňa.
2. Členský štát, ktorý ratifikuje tento Dohovor, môže po prerokovaní so zúčastnenými reprezentatívnymi organizáciami zamestnávateľov a pracovníkov čiastočne alebo úplne vyňať z jeho vykonávania vymedzené skupiny pracovníkov, ohľadne ktorých existujú osobitné problémy pri vykonávaní.
3. Každý členský štát, ktorý ratifikuje tento Dohovor, uvedie v prvej správe o jeho vykonávaní podávanej podľa článku 22 ústavy Medzinárodnej organizácie práce všetky vymedzené skupiny pracovníkov, ktoré boli vyňaté podľa odseku 2 tohto článku, s uvedením dôvodov takého vyňatia a v nasledujúcich správach vyloží pokrok, ktorý sa dosiahol za účelom širšieho vykonávania.

Článok 3

Na účely tohto Dohovoru

a) výraz „odvetvie hospodárskej činnosti“ zahŕňa všetky odvetvia, kde sú pracovníci zamestnaní včítane verejnej služby;

b) výraz „pracovníci“ zahŕňa všetky zamestnané osoby včítane verejných zamestnancov;

c) výraz „pracovisko“ zahŕňa všetky miesta, kde sa pracovníci nachádzajú alebo kam sa uberajú vzhľadom na svoju prácu a ktoré podliehajú priamemu alebo nepriamemu dozoru zamestnávateľa;

d) výraz „predpisy“ zahŕňa všetky ustanovenia, ktorým príslušný orgán alebo príslušné orgány dali moc zákona;

e) výraz „zdravie“ vo vzťahu k práci neznamená len stav bez choroby alebo postihnutia; zahŕňa takisto telesné a duševné prvky ovplyvňujúce zdravie, ktoré priamo súvisia s bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci.

II. časť Zásady vnútroštátnej politiky

Článok 4

1. Každý členský štát s prihliadnutím na vnútroštátne podmienky a zvyklosti a po prerokovaní s najreprezentatívnejšími organizáciami zamestnávateľov a pracovníkov má ustanoviť, vykonávať a pravidelne preskúšavať celkovú vnútroštátnu politiku týkajúcu sa bezpečnosti a zdravia pracovníkov a pracovného prostredia.
2. Cieľom tejto politiky je predchádzať úrazom a ujmám na zdraví, ktoré vznikajú v dôsledku alebo v súvislosti s prácou alebo počas nej, tým že sa znížia na prakticky najmenšiu možnú mieru príčiny nebezpečenstiev súvisiacich s pracovným prostredím.

Článok 5

Politika spomenutá v článku 4 má prihliadať na tieto hlavné oblasti činnosti, pokiaľ ovplyvňujú bezpečnosť a zdravie pracovníkov a pracovné prostredie:

a) navrhovanie, skúšanie, výber, nahrádzanie, umiestnenie, usporiadanie, užívanie a údržba hmotných zložiek práce (pracovisko, pracovné prostredie, nástroje, stroje a náradie, chemické, fyzikálne a biologické látky a činitele, pracovné postupy);

b) vzťahy medzi hmotnými zložkami práce a osobami, ktoré vykonávajú prácu alebo na ňu dozerajú, ako aj prispôsobenie strojov, náradia, pracovného času, organizácie práce a pracovných postupov telesným a duševným schopnostiam pracovníkov;

c) odborná výchova a ďalšia potrebná odborná výchova, kvalifikácia a motivácia osôb, ktoré sa akokoľvek podieľajú na tom, aby sa dosiahla primeraná úroveň bezpečnosti a ochrany zdravia;

d) styky a spolupráca na úrovni pracovnej skupiny a podniku a na všetkých iných vhodných úrovniach včítane národnej úrovne;

e) ochrana pracovníkov a ich zástupcov proti kárnym opatreniam pre ich činnosť vykonanú dobromyselne v súlade s politikou spomenutou v článku 4 tohto Dohovoru.

Článok 6

Pri určení politiky spomenutej v článku 4 treba vymedziť príslušné úlohy a povinnosti verejných orgánov, zamestnávateľov, pracovníkov a iných zúčastnených osôb na úseku bezpečnosti a zdravia pracovníkov a pracovného prostredia s prihliadnutím na doplňajúcu povahu týchto povinností a na vnútroštátne podmienky a zvyklosti.

Článok 7

Vo vhodných intervaloch treba preverovať stav bezpečnosti a zdravia pracovníkov a pracovného prostredia, a to buď v celej šírke, alebo určitej oblasti, aby sa tak zistili najzávažnejšie problémy, určili účinné spôsoby na ich zvládnutie a poradie opatrení, ktoré treba urobiť, a vyhodnotili výsledky.

III. časť Opatrenia na národnej úrovni

Článok 8

Každý členský štát má pomocou právnej úpravy alebo iným spôsobom zodpovedajúcim vnútroštátnym podmienkam a zvyklostiam a po prerokovaní so zúčastnenými reprezentatívnymi organizáciami zamestnávateľov a pracovníkov urobiť opatrenia potrebné na vykonanie článku 4.

Článok 9

1. Dohľad na vykonávaní právnych predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pracovníkov a pracovnom prostredí sa má zabezpečiť vhodnou a primeranou sústavou inšpekcie.
2. Sústava dohľadu má určiť vhodný postih pre prípad porušenia právnych predpisov.

Článok 10

Treba urobiť opatrenia pre zabezpečenie poradenstva zamestnávateľom a pracovníkom, aby sa im pomohlo vyhovieť právnym povinnostiam.

Článok 11

Za účelom uskutočňovania politiky spomenutej v článku 4 tohto Dohovoru príslušný úrad alebo úrady majú postupne zabezpečiť tieto úlohy:

a) určiť - tam, kde to povaha a stupeň ohrozenia vyžadujú - podmienky pre projekciu, konštrukciu a zariadenie podnikov, ich uvedenie do prevádzky, väčšiu adaptáciu podnikov a zmeny v ich určení, bezpečnosť technického zariadenia používaného pri práci a uskutočňovanie konaní ustanovených príslušnými úradmi;

b) určiť pracovné postupy, látky a činitele, ohľadne ktorých sa má expozícia zakázať, obmedziť alebo podliehať povoleniu alebo kontrole príslušného úradu alebo príslušných úradov; treba prihliadať na ohrozenia spôsobené súčasnou expozíciou niekoľkým látkam alebo činiteľom;

c) zaviesť a uskutočňovať konania pre oznamovanie pracovných úrazov a chorôb z povolania zamestnávateľmi a prípadne poisťovacími a inými priamo zúčastnenými ústavmi alebo osobami a vypracúvať každoročné štatistiky o pracovných úrazoch a chorobách z povolania;

d) vykonávať vyšetrovania v prípadoch, keď pracovný úraz, choroba z povolania alebo iné postihnutie zdravia, ku ktorému došlo pri práci alebo v súvislosti s ňou, ukazuje vážnosť situácie;

e) každoročne uverejňovať informácie o opatreniach urobených v súvislosti s politikou spomenutou v článku 4, ako aj o pracovných úrazoch, chorobách z povolania a iných postihnutiach na zdraví, ku ktorým došlo pri práci alebo v súvislosti s ňou;

f) zaviesť alebo rozvinúť s prihliadnutím na vnútroštátne podmienky a možnosti sústavu skúšania chemických, fyzikálnych a biologických činiteľov z hľadiska ohrozenia zdravia pracovníkov.

Článok 12

V súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a zvyklosťami treba urobiť opatrenia, aby osoby, ktoré navrhujú, vyrábajú, dovážajú, uvádzajú do obehu alebo prevádzajú z akéhokoľvek dôvodu stroje, zariadenia alebo látky na pracovné účely,

a) sa presvedčili, pokiaľ je to prakticky možné, že predmetné stroje, zariadenia alebo látky nepredstavujú nebezpečenstvo pre bezpečnosť a zdravie osôb, ktoré ich správne používajú;

b) podávali informácie o riadnom umiestnení a používaní strojov a zariadení, ako aj riadnom používaní látok, o ohrozeniach, ktoré sú spojené so strojmi a zariadením, a o nebezpečných vlastnostiach chemických látok, fyzikálnych a biologických činiteľov alebo výrobkov a poučenie, ako sa chrániť proti známym ohrozeniam;

c) uskutočňovali výskum a zisťovanie alebo sa inak informovali o vývoji vedeckých a technických poznatkov, aby tak splnili svoje povinnosti podľa ustanovení pod písmenami a) a b) tohto článku.

Článok 13

Pracovník, ktorý nevykonal prácu, o ktorej dôvodne predpokladal, že bezprostredne a vážne ohrozuje jeho život alebo zdravie, má byť v súlade s vnútroštátnymi podmienkami a zvyklosťami chránený pred neospravedlnenými dôsledkami.

Článok 14

Treba urobiť opatrenia, aby sa spôsobom zodpovedajúcim vnútroštátnym podmienkam a zvyklostiam podporilo poňatie otázok bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a pracovného prostredia do programov vzdelávania a odbornej výchovy na všetkých úrovniach včítane vyššieho

technického, lekárskeho a odborného vyučovania, aby sa tak uspokojili potreby odbornej výchovy všetkých pracovníkov.

Článok 15

1. Aby sa zabezpečila súvislosť politiky spomenutej v článku 4 tohto Dohovoru a opatrení urobených na uskutočňovanie tejto politiky, každý členský štát má po čo najskoršom prerokovaní s najreprezentatívnejšími organizáciami zamestnávateľov a pracovníkov a prípadne s inými vhodnými orgánmi prijať ustanovenia zodpovedajúce vnútroštátnym podmienkam a zvyklostiam na zabezpečenie potrebnej koordinácie medzi rôznymi úradmi a orgánmi, ktoré majú vykonávať časti II a III tohto Dohovoru.
2. Kedykoľvek to vyžadujú okolnosti a vnútroštátne podmienky a zvyklosti to umožňujú, majú také opatrenia zahŕňať zriadenie ústredného orgánu.

IV. časť Opatrenia na úrovni podniku

Článok 16

1. Od zamestnávateľov je potrebné vyžadovať, aby, nakoľko je to prakticky uskutočniteľné, pracoviská, stroje, zariadenia a pracovné postupy, ktoré podliehajú ich kontrole, neohrozovali bezpečnosť a zdravie pracovníkov.
2. Od zamestnávateľov je potrebné vyžadovať, aby, nakoľko je to prakticky uskutočniteľné, chemické, fyzikálne a biologické činitele a látky, ktoré podliehajú ich kontrole, neohrozovali zdravie, pokiaľ je zabezpečená vhodná ochrana.
3. Od zamestnávateľov je potrebné vyžadovať, aby v prípade potreby poskytovali vhodné ochranné odevy a ochranné pracovné prostriedky, aby sa, nakoľko to je prakticky uskutočniteľné, predchádzalo ohrozeniu z úrazov alebo účinkov škodlivých pre zdravie.

Článok 17

Kedykoľvek niekoľko podnikov súčasne vykonáva činnosť na tom istom pracovisku, majú spolupracovať pri vykonávaní ustanovení tohto Dohovoru.

Článok 18

Od zamestnávateľov je potrebné vyžadovať, aby, pokiaľ je to treba, urobili opatrenia umožňujúce čeliť nepredvídaným prípadom a nehodám, včítane prostriedkov dostačujúcich na zvládnutie prvej pomoci.

Článok 19

Treba urobiť opatrenia na úrovni podniku, podľa ktorých

a) pracovníci pri svojej práci spolupracujú na splnení povinností, ktoré má zamestnávateľ;
b) zástupcovia pracovníkov v podniku spolupracujú so zamestnávateľom na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci;
c) zástupcovia pracovníkov v podniku získajú dostačujúce informácie o opatreniach, ktoré zamestnávateľ urobil na zaistenie bezpečnosti a zdravia, a môžu ich so svojimi reprezentatívnymi organizáciami prerokovať pod podmienkou, že nevyzradia obchodné tajomstvo;
d) pracovníci a ich zástupcovia v podniku budú vhodne poučení v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci;
e) pracovníci alebo ich zástupcovia a prípadne ich reprezentatívne organizácie v podniku budú oprávnení podľa vnútroštátnych právnych predpisov a zvyklostí prešetrovať všetky stránky bezpečnosti a ochrany zdravia súvisiace s ich prácou a zamestnávateľ bude s nimi tieto veci prerokúvať; na ten účel sa môžu po vzájomnej dohode pribrať odborní poradcovia nezamestnaní v podniku;
f) pracovník okamžite oznámi svojmu bezprostrednému nadriadenému každú situáciu, o ktorej sa právom môže domnievať, že predstavuje bezprostredné a vážne ohrozenie pre jeho život alebo

jeho zdravie, a zamestnávateľ, dokiaľ nezaistí nápravu, pokiaľ je potrebná, nemôže požadovať od pracovníkov, aby pokračovali v práci za okolností, keď trvá bezprostredné a vážne nebezpečenstvo pre život alebo zdravie.

Článok 20

Spolupráca zamestnávateľov a pracovníkov a prípadne alebo ich zástupcov v podniku má byť základným prvkom organizačných a iných opatrení urobených pri vykonávaní článkov 16 až 19 tohto Dohovoru.

Článok 21

Opatrenia týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci nesmú byť spojené so žiadnymi výdavkami pre pracovníkov.

V. časť Záverečné ustanovenia

Článok 22

Tento Dohovor nereviduje žiadny existujúci medzinárodný dohovor alebo odporúčanie o práci.

Článok 23

Formálne ratifikácie tohto Dohovoru budú oznámené generálnemu riaditeľovi Medzinárodného úradu práce a ním zapísané.

Článok 24

1. Tento Dohovor zaväzuje len členské štáty Medzinárodnej organizácie práce, ktorých ratifikácie zapísal generálny riaditeľ.
2. Nadobudne účinnosť dvanásť mesiacov po tom, keď generálny riaditeľ zapíše ratifikácie dvoch členských štátov.
3. Pre každý ďalší členský štát tento Dohovor nadobudne účinnosť dvanásť mesiacov od dátumu, keď bola jeho ratifikácia zapísaná.

Článok 25

1. Každý členský štát, ktorý ratifikoval tento Dohovor, môže ho vypovedať po uplynutí desiatich rokov odo dňa, keď tento Dohovor prvýkrát nadobudol účinnosť, písomným oznámením generálnemu riaditeľovi Medzinárodného úradu práce, ktorý ho zapíše. Výpoveď nadobudne účinnosť jeden rok po dni, keď bola zapísaná.
2. Každý členský štát, ktorý ratifikoval tento Dohovor a ktorý nepoužije právo ho vypovedať podľa tohto článku počas roka nasledujúceho po uplynutí obdobia desiatich rokov, ako je uvedené v predchádzajúcom odseku, bude viazaný Dohovorom na ďalšie desaťročné obdobie, a potom ho bude môcť vypovedať vždy po uplynutí desaťročného obdobia za podmienok uvedených v tomto článku.

Článok 26

1. Generálny riaditeľ Medzinárodného úradu práce oznámi všetkým členským štátom Medzinárodnej organizácie práce zápis všetkých ratifikácií a výpovedí, ktoré mu členovia organizácie oznámia.
2. Keď bude členským štátom Organizácie oznamovať zápis poslednej ratifikácie potrebnej na to, aby Dohovor nadobudol účinnosť, generálny riaditeľ upozorní členské štáty Organizácie na dátum, keď tento Dohovor nadobudne účinnosť.

Článok 27

Generálny riaditeľ Medzinárodného úradu práce oznámi generálnemu tajomníkovi Organizácie Spojených národov na zápis podľa článku 102 Charty Spojených národov úplné údaje o všetkých ratifikáciách a výpovediach, ktoré zapísal podľa ustanovení predchádzajúcich článkov.

Článok 28

Vždy, ak to bude považovať za potrebné, správna rada Medzinárodného úradu práce predloží generálnej konferencii správu o vykonávaní tohto Dohovoru a preskúma, či treba dať na program rokovania generálnej konferencie otázku jeho úplnej alebo čiastočnej revízie.

Článok 29

Ak generálna konferencia prijme nový dohovor revidujúci úplne alebo čiastočne tento Dohovor a ak nový dohovor neustanoví inak:

a) ratifikácia nového revidujúceho dohovoru členským štátom spôsobí ipso iure okamžitú výpoveď tohto Dohovoru bez ohľadu na ustanovenie článku 25, a to s výhradou, že nový revidujúci dohovor nadobudne účinnosť;

b) od doby, keď nový revidujúci dohovor nadobudne účinnosť, tento Dohovor prestane byť členským štátom otvorený na ratifikáciu.

2. Tento Dohovor však zostane v platnosti vo svojej forme a obsahu pre tie členské štáty, ktoré ho ratifikovali a ktoré neratifikovali revidujúci dohovor.

Článok 30

Anglické a francúzske znenie tohto Dohovoru majú rovnakú platnosť.

*) Tu sa uverejňuje slovenský preklad.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.